

Verksamhetsbeskrivningar Kultur & Fritid - Lokalstrategi

I detta dokument sammanfattas den genomlysning av förvaltningens verksamheter som genomförts kopplat till den lokalstrategiutredning som utförts på Kommunfullmäktiges uppdrag.

För att få en så rättvisande bild som möjligt av de ingående verksamheterna sker genomlysningen genom att beskriva *nuläge, utmaningar samt förslag på utveckling av verksamheten* för samtliga avdelningar och deras olika verksamheter.

En utmaning för alla Kultur & fritid Gävles verksamheter är att få resurserna att räckas till i ett Gävle som växer och utvecklas. Barn och unga såväl som seniora medborgare ökar kraftigt i antal de kommande åren vilket ställer krav på verksamheternas omfattning och tillgänglighet.

Barn och unga är genomgående den prioriterade målgruppen i samtliga verksamheter.

Fritidsavdelningen

Nuläge

Verksamheten styrs av nämndens reglemente, kommunövergripande mål och uppdrag samt det idrottspolitiska programmet "Hållbar idrott Gävle".

Verksamheten spänner över idrott som bedrivs av föreningar, spontanidrott, rörligt friluftsliv och tillhandahållande av anläggningar för detta.

Idrotter som bedrivs inom kommunen kategoriserar enligt följande:

- Större lagidrotter: fotboll, ishockey, innebandy och basket
- Mindre lagidrotter: handboll, volleyboll, bandy och amerikansk fotboll
- Individuella idrotter: gymnastik, ridsport, simning, friidrott, tennis, bordtennis, konståkning, golf och badminton.
- Kampsporter: karate, boxning, budo, taekwondo, brottning och judo
- Friluftsidrotter: skidor, orientering, motorsport, skridsko, vattenskidor, cykel, skateboard, segling och kanot.
- Övriga idrotter: skyttesport, curling, boule, bangolf, bågskytte, baseboll och softboll, biljard, bowling, danssport, tyngdlyftning och fäktning.

Olika idrotter ställer krav på olika typer av anläggningar. Idrotternas specialidrottsförbund definierar kraven som ställs på idrottsanläggningarna för att de ska följa aktuella regelverk för tävlingsanläggningar. Kommunerna äger de flesta idrottsanläggningarna men det finns även exempel på anläggningar som ägs och drivs av föreningarna själva.

Gavlehov är den mest strategiska investeringen för idrottens infrastruktur. Att se till att anläggningen bidrar till Hållbar idrott på ett innovativt sätt är därför viktigt.

Verksamheterna i Hemlingbystugan och Trätäkern arbetar utifrån två uppdrag där det ena uppdraget är att möjliggöra att restaurangen och området ska vara tillgänglig för allmänheten och bidra till helheten i Hemlingby friluftsområde. Det andra uppdraget är att skapa sysselsättning för människor med olika funktionsvariationer. Beslut har tagits i Gävle kommun att öka antalet anställda personer med trygghetsanställningar från 1,5 till 1,8 procent.

Gästhamnen erbjuder tillsammans med camping- och stuguthyrningsverksamheten både svenska och utländska turister samt lokalbefolkningen möjligheten att se mer av Gävle. Detta bidrar till att Gävle marknadsförs utanför Gävle kommuns gränser.

Gävle kommun tillhandahåller anläggningar för aktiv fritid i nästan alla planeringsområden. Anläggningarna omfattar idrottshallar, is- och vattenanläggningar samt spår och leder. I tätbefolkade kommuner är anläggningarnas täthet generellt större än i övriga kommuner.

Barn och ungdomar är en uttalad prioriterad målgrupp, men en aktiv fritid är en viktig del för alla gävlebor. Kommunens anläggningar och den verksamhet som bedrivs i dem nyttjas av gävlebor i alla åldrar.

Utmaningar

En utmaning nu och för framtiden är var i kommunen fritidsanläggningar ska placeras. Sedan det fria skolvalet infördes är det inte längre självklart att barn och ungdomar befinner sig i närheten av sitt hem under fritiden. Detta i sin tur innebär att det inte längre är självklart vad som är en god strategisk placering av anläggningar som riktar sig för barn och unga. Ska anläggningar finnas jämnt spridda över kommunen eller placeras i närheten av skolor?

Idrottsföreningarna uttrycker ständigt ett behov av fler anläggningar men analyser visar att den genomsnittliga beläggningsgraden i kommunala anläggningar är låg, cirka 34 % (2016). De mindre gymnastiksalarna har en särskilt låg nyttjandegrad medan nyare anläggningar har en högre nyttjandegrad. Samnyttjande av anläggningar är en viktig förutsättning för resurseffektivitet. Ett exempel på samnyttjande är de anläggningar som nyttjas av skolan under dagtid medan Kultur & Fritid nyttjar dem under vardagskvällar och helger.

Om föreningsstrukturen med ideella ledare förändras avsevärt kan det negativt påverka nyttjandegraden av kommunens anläggningar. Att hitta en rimlig balans mellan anläggningar för spontanidrott/urbana sporter och mer traditionella idrottsanläggningar för organiserad idrott är en förutsättning.

Förslag

- Samnyttja lokaler med Utbildning Gävle i större utsträckning än idag.
- Gå ur lokaler och anläggningar som inte är prioriterade enligt genomförd bedömning av anläggningar.
- Arbeta för att få upp nyttjandegraden av mindre gymnastikhallar.

Kulturavdelningen

Nuläge

Kulturavdelningens verksamhet styrs av nämndens reglemente, kommunövergripande mål och uppdrag samt av det kulturpolitiska programmet "Kulturell allemansrätt".

Gävle kommuns kulturgaranti kulturtrappan samordnas av kulturavdelningen. I kulturtrappan möter alla elever i grundskolan kulturverksamhet en gång per termin. Det finns flera statliga och regionala kulturella institutioner som inte får stöd av Gävle kommun men som ändå utgör en viktig del av den kommunala infrastrukturen, till exempel folkteatern Gävleborg, Sveriges Järnvägmuseum och Läns museet Gävleborg.

Kulturavdelningens verksamheter kan kategoriseras i kulturskoleverksamhet, konstverksamhet och tillgängliggörande av anläggningar för kultur i olika former, framförallt scenkonst. Kulturavdelningen fördelar också ekonomiskt stöd till föreningar, fritidsgårdar, kulturinstitutioner och studieförbund.

Kulturskolan bedriver sin verksamhet som riktar sig till barn och unga i flera av planeringsområdena samt i en centralt belägen anläggning i Gävle. Kulturskoleverksamheten i Gävle har både bredd och djup och når många barn i hela kommunen. Kulturskolan bedriver även en El Sistemaverksamhet som är avgiftsfri och bidrar med en stark social dimension parallellt med den kulturpedagogiska delen. El Sistemaverksamheten är integrerad i skolan. Kulturskoleverksamhet verksamhet kräver anpassade och olika lokaler.

Konstverksamheten med fokus på utställningar bedrivs framför allt vid Konstcentrums lokaler i Silvanum. I konstverksamheten ingår dessutom arbete med konstnärlig gestaltning i offentliga byggprojekt samt arbete med att fördela konst till offentliga lokaler. Gävle kommuns konstsamling finns spridd över hela kommunen.

Kulturavdelningen skapar förutsättningar för professionell scenkonst inom såväl teater som musik (i mindre omfattning dans). Professionell scenkonstverksamhet bedrivs av Skottes musikteater och av Gävle teaterförening (som är en del av Riksteatern).

Stöd till föreningslivet, kulturinstitutioner och studieförbund

Kulturavdelningen subventionerar lokaler till de icke-kommunala verksamheterna Sveriges fängelsemuseum och Johnny Mattsongården, och fördelar medel till studieförbund och föreningar. Det finns tydliga regelverk för stöd till studieförbund och för stöd till föreningslivet med betoning på öppna allmänna arrangemang.

Gasklockorna

Gasklockorna är en unik anläggning som möjliggör många olika typer av kulturverksamhet, större arrangemang och konferensverksamhet. Området nyttjas av både föreningsliv och näringsliv. Verksamheten fungerar bra som arbetsplats för personer med funktionsvariation och bidrar till att uppfylla målet att 1,8 % av Gävle kommuns anställda ska vara trygghetsanställda.

Fritidsgårdverksamheten

Verksamheten styrs av avtal med föreningarna och riktar sig till unga i åldern 13–19 år. Det finns nio fritidsgårdar fördelade över Gävle kommun och verksamheten bedrivs av föreningar med både utbildade medarbetare och ideella ledare. En översyn av verksamheten har nyligen genomförts och nämnden har konstaterat ett antal utvecklingsområden.

Utmaningar

Kulturskolan, fritidsgårdar och studieförbund bedriver verksamhet i alla kommundelar. Utmaningen är den geografiska tillgängligheten till de verksamheter som kräver specifika lokaler och därför bara finns centralt belägna. (En viktig fråga att ta ställning till är vilken verksamhet som lämpar sig för den ideella sektorn respektive för kommunen.) Att samverka och hitta samordningsvinster är en utmaning.

Förslag

- Flera verksamheter skulle kunna samnyttja lokaler, på så sätt kan också samarbetet mellan olika medarbetare öka. Detta kan leda till ökad tillgänglighet och lägre kostnader men kräver ett anpassat arbetssätt. För att uppnå detta behövs en analys av vilka framgångsfaktorer som krävs för att nå olika målgrupper.
- Det finns lokaler både centralt i Gävle och i andra kommundelar som skulle kunna lämnas utan att verksamheter behöver lägga ned.

Bibliotek

Nuläge

Bibliotekslag (2013:801) och antagen Biblioteksplan utgör de ramar och regelverk som styr verksamheten tillsammans med reglementet. Uppdraget för folkbiblioteken, enligt Bibliotekslagen, är att se till att alla människor oavsett funktionsnedsättning, språk, etnicitet eller ekonomiska förutsättningar, får tillgång till kunskap och information samt till kulturupplevelser. Erbjudandet ska finnas tillgängligt för alla kommunens invånare. Biblioteksplan 2025 (antagen i KF) anger den strategiska inriktningen för folkbiblioteken.

I Gävle finns nio bibliotek spridda över kommunen, dock finns inte bibliotek i alla planeringsområden. Barn och unga är en prioriterad målgrupp både enligt Bibliotekslagen och enligt bibliotekens övriga styrdokument och detta präglar den verksamhet som genomförs. Biblioteksverksamheten har mycket låga inträdes trösklar och utgör ett unikt samhällsrum för möten mellan alla Gävles invånare oavsett bakgrund, ålder, språk eller intressen och åsikter.

Biblioteksverksamheten ska vara tillgänglig för alla invånare men har ett särskilt ansvar för barn och unga, personer med funktionsvariation och personer med annat modersmål än svenska. Biblioteken bedriver en bred verksamhet som spänner över läsupplevelser och bidrar till att öka kunskap och information. Verksamheten är helt kostnadsfri för invånarna.

Utmaningar

Biblioteken är redan idag den mest besökta kommunala anläggningen och en ökande befolkning ställer krav på att tillgängligheten utvecklas både när det gäller publik yta på bibliotek och öppettider. Att öka tillgängligheten är direkt kopplat till kostnader för ökad bemanning, men också till den investering som krävs för att tillgodose behovet av ett nytt större stadsbibliotek. Den publika ytan i Gävle stadsbibliotek är idag 0,025 m²/capita. Detta kan jämföras med Örebro där man efter planerad investering har 0,067 m²/capita, Halmstad med 0,06 m²/capita och med Linköping 0,087m²/capita.

De integrerade biblioteken har både folk- och skolbiblioteksuppdrag. Förutsättningarna för verksamheten i de integrerade biblioteken är andra än för de övriga biblioteken och de två berörda förvaltningarna arbetar just nu med en nulägesbeskrivning.

Förslag

- Biblioteken utgör en viktig mötesplats i kommundelarna såväl som i centrum. Under 2018 genomförs "meröppet" på ett par bibliotek för att skapa tillgänglighet även under de tider när biblioteket inte är bemannat.
- Möjligheten att samutnyttja biblioteksrummet med andra verksamheter behöver analyseras vidare.
- I ett växande Gävle är det viktigt att återigen införskaffa en biblioteksbus som kan tillgängliggöra biblioteksverksamheten på ett flexibelt sätt, särskilt i de planeringsområden där bibliotek saknas och för förskolor.

Gävle konserthus och Gävle symfoniorkester

Nuläge

Verksamheten styrs av reglementet, Gävle kommuns övergripande mål och uppdrag, det kulturpolitiska programmet "Kulturell allemansrätt" samt av Uppdragsöverenskommelsen(UÖK)med Region Gävleborg.

Symfoniorkesterns verksamhet ska bidra till konstnärlig mångfald samt lokal, regional och nationell identitet. Verksamheten riktar sig till allmänheten men barn och unga är en särskilt viktig målgrupp. Symfoniorkestern är den enskilt största aktören i kulturtrappan. Orkestern spelar i Gävle konserthus och i olika konstellationer i samtliga kommuner i Gävleborg. Konserthusen möjliggör att resa till och från symfoniorkesterns konserter i Gävle konserthus. Gävle symfoniorkester är en av sju professionella symfoniorkestrar i Sverige. Orkestern har mycket gott internationellt renommé och de senaste CD-inspelningarna har rönt stor uppmärksamhet runt om i Europa. Konserthuset möjliggör även externa inhyrningar och bedriver även egenproducerad musikverksamhet i andra genrer. Konserthuset utgör även en av Gävles viktigaste arenor för kongresser och konferenser. Denna verksamhet bedrivs på affärsmässiga grunder.

Utmaningar

Den största utmaningen är att bibehålla nuvarande verksamhetsvolym med ökade krav på självfinansiering.

Förslag

Verksamheten ser över möjligheterna att öka intäkterna och minska kostnaderna utan att det drabbar kärnuppdraget och nuvarande verksamhetsvolym för musikproduktion.

Det stora hindret för inkomstbringande konferens- och kongressverksamhet är lokalbrist. Då detta är ett problem för såväl Konserthuset som Gävle skulle en tillbyggnad av en kombinerad konferens- och repetitionslokal innebära stora ekonomiska fördelar för kommunen.